

Debios statistikk 2024

Publisert 10.03.2025

Innhold

Leder	3
Om statistikken	4
Godkjente virksomheter	4
Landbruk.....	5
Landbruksvirksomheter i kontrollordningen	5
Økologisk landbruksareal	7
Planteproduksjon	9
Korn	11
Grønnsaker og belgvekster	12
Andre enkeltproduksjoner.....	12
Husdyrproduksjon.....	13
Akvakultur.....	16
Foredling, omsetning og import.....	16
Private merkeordninger.....	18
Serveringsmerket.....	18
Bærekraftig villfanget	20
Grasbasert	20
Begreper	21
Om heftet.....	22

Leder

Debios formål er å trygge og fremme økologisk og bærekraftig produksjon, omsetning og forbruk. I Norge får over 3800 virksomheter årlig kontroll fra Debio i hele verdikjeden. 3432 av disse virksomhetene er kontrollert iht. den offisielle økologiforskriften.¹ De resterende virksomhetene er kontrollert og sertifisert på grunnlag av egne, privatrettslige regelverk.

2024 har vært et relativt stabilt år for økologisk produksjon og omsetning i Norge, men veksten på omsetningsleddet fra tidligere år har flatet noe ut. Samlet øker antallet godkjente virksomheter godkjent etter den offentlige økologiforskriften med 0,3% i 2024. Innen økologisk landbruk går arealet inkl. karens ned med ca. 0,8% (3445 daa) fra i fjor og antallet godkjente virksomheter går ned med 25. Antall sertifiserte virksomheter innen akvakultur går opp fra 80 til 81. Innen foredling, import og omsetning øker antallet godkjente virksomheter fra 1382 til 1419, en økning på 2,7 %. Sistnevnte sertifiseringsområdet har økt hvert år siden 2003.

I Norge, på tross av lite offentlig satsning de seneste årene, blir økologisk landbruk anerkjent som en spydspiss for å bidra til å gjøre alt norsk landbruk mer miljøvennlig og bærekraftig. I starten av 2025 er det nå sikret stortingsflertall for tallfestet mål på 10 prosent økologisk areal innen 2032. Dette er et viktig steg i riktig retning for å sikre økt vekst og stabilitet for salg av økologisk mat. Debio ser positivt på fremtiden for utviklingen av mer økologisk matproduksjon og salg i Norge.

Johan Frøstrup, daglig leder i Debio
10.03.2025

¹ <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2022-06-11-1171>

Om statistikken

Debio kontrollerer og godkjenner økologisk produksjon i Norge på vegne av Mattilsynet. Mattilsynet er tilsynsmyndighet, men har delegert tilsynet til Debio gjennom en egen forskrift.

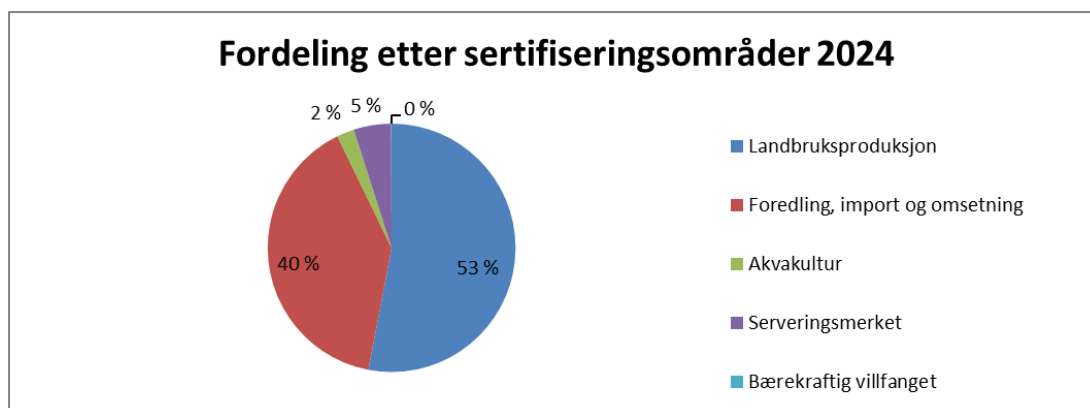
Norge ble etter EØS II-avtalen forpliktet til å ha en kontrollordning som følger bestemmelsene i EUs rådsforordning 2092/91. Som følge av dette fastsatte Landbruks- og matdepartementet første utgave av økologiforskriften i 1994. Forskriften skal sikre at landbruksprodukter markedsført som økologiske er framstilt på en måte som minimum tilfredsstillende de krav til produksjon, merking og kontroll som er beskrevet i EU-forordninger for økologisk landbruk.

Kontrollen omfatter alle virksomheter som produserer, bearbeider, lagrer og markedsfører økologiske produkter. Debio sin sertifiseringsavdeling er atskilt fra veilednings-, kommunikasjons- og markedsarbeid i Debio Marked AS for å sikre habilitet og integritet som kontrollorgan. Debio er akkreditert gjennom Norsk Akkreditering og blir årlig revidert av Norsk Akkreditering iht. EN 17065, Mattilsynet og av Debios komité for upartiskhet.

Debio publiserer årlig statistikk over våre sertifiseringsområder. Oversiktene i dette heftet bygger på de registreringer Debio gjør i forbindelse med kontroll og sertifisering av økologisk produksjon. Fordi Debio er eneste utøvende kontrollorgan for produksjon og markedsføring av økologiske landbruksvarer i Norge, er det statistiske materialet i heftet dekkende for omfanget av den økologiske produksjonen.² Statistikkheftet inneholder også informasjon om områder utenfor den offentlige økologiforskriften, hvor Debio sertifiserer og reviderer etter private standarder.

Godkjente virksomheter

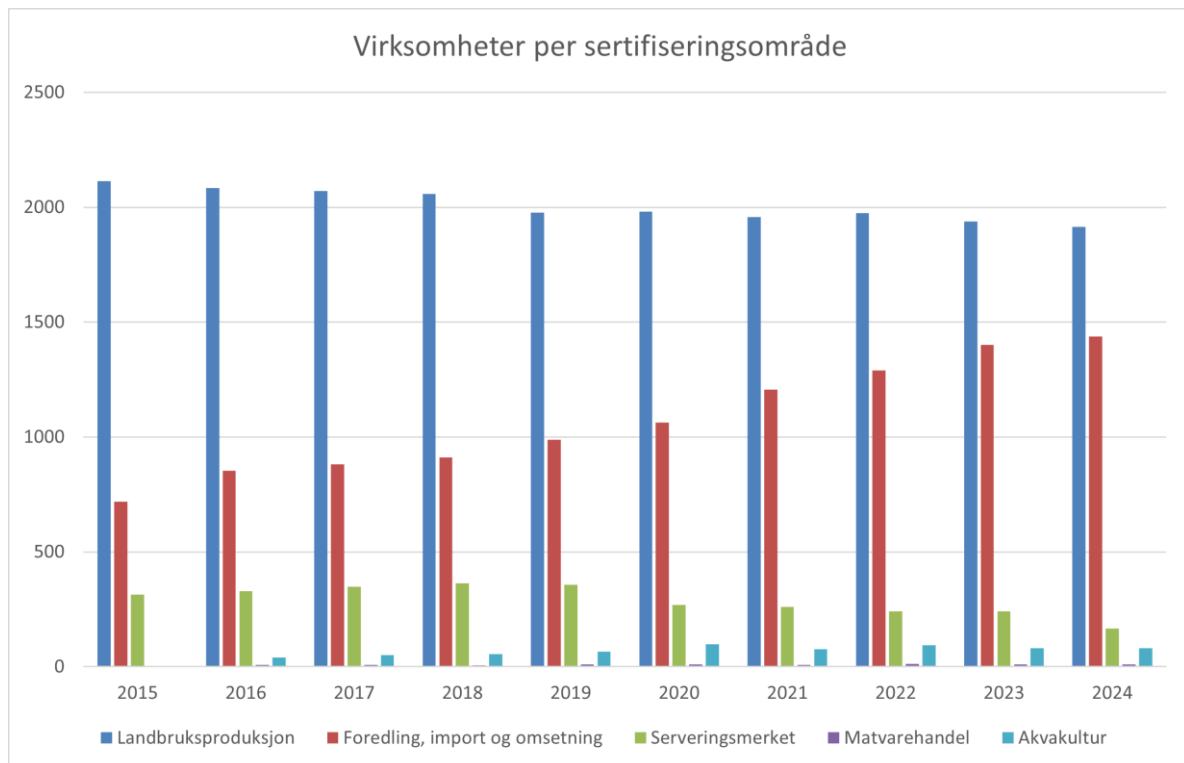
3432 virksomheter mottok i 2024 en godkjenning fra Debio etter økologiforskriften. Hvert år vil enkelte virksomheter gå ut av ordningen og andre gå inn. I det foregående året gikk netto antall opp med 11 virksomheter. Utover virksomheter godkjent etter økologiforskriften, sertifiserer også Debio virksomheter etter private regelverk som Serveringsmerket, Bærekraftig villfanget og Grasbasert.

Figur 1 Sertifiseringsområder i prosent (de tre første etter det offentlige økologiregelverket)

² For innsikt i tilstanden for økologisk landbruk i verden, henviser vi til «The World of Organic Agriculture 2025»: <https://www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2025.html>

Landbruksvirksomheter utgjør den største gruppen, fulgt av kategorien «foredling, import og omsetning». Tendensen de siste ti årene er en tydelig økning i foredling, import og omsetning og en forsiktig nedgang i landbruk.

Figur 2 Virksomheter etter sertifiseringsområde

Landbruk

Landbruksvirksomheter i kontrollordningen

I 2024 gikk antallet landbruksvirksomheter tilknyttet kontrollordningen ned med 1,3 %. Samlet har antallet landbruksvirksomheter gått ned 3,4 % de siste fem årene. Denne utviklingen er lik det norske landbruket som helhet hvor antallet virksomheter gikk ned 3,5 % i samme periode.

Ved årsavslutning var 1914 landbruksvirksomheter tilknyttet kontrollordningen, en nettonedgang på 25 virksomheter.

På neste side ser vi fordelingen av innmeldte og utmeldte virksomheter. Antallet landbruksvirksomheter ved årsavslutning er resultatet av antallet virksomheter som melder seg inn eller ut av kontrollordningen. Gårdsoverdragelser som følge av generasjonsskifte føres ikke i tabellen. Salg av gården vil føres, men da i både kolonnen for innmeldte og utmeldte (gitt at kjøper viderefører økologisk produksjon på gården).

Størst økning har i prosent og rene tall Møre og Romsdal (5 %). Tilsvarende synker antallet mest i Innlandet og Buskerud (-5 %). Oslo har en økning på 50 %, men her er både tallgrunnet lite og enkeltvirksomheter gjør stort utslag. Som det fremgår på tabellen på neste

side er det tre innmeldte og to utmeldte i Oslo, men i tillegg kommer to virksomheter som har endret registrert adresse til fylket.

	2024	Antall endring 2023-2024	Prosent endring 2023- 2024	Inn (nye) 2024	Ut 2024
Agder	103	0	0 %	5	7
Akershus	128	1	1 %	10	9
Buskerud	131	-7	-5 %	5	13
Finnmark	9	0	0 %	1	1
Innlandet	296	-15	-5 %	13	24
Møre og Romsdal	106	5	5 %	6	1
Nordland	79	-3	-4 %	4	6
Oslo	15	5	50 %	3	2
Rogaland	64	0	0 %	6	4
Telemark	94	0	0 %	5	4
Troms	35	0	0 %	2	2
Trøndelag	318	-11	-3 %	11	21
Vestfold	112	-4	-3 %	6	10
Vestland	263	4	2 %	13	11
Østfold	161	0	0 %	11	11
Totalt	1 914	-25	-1,29 %	101	126

Tabell 1 Antall landbruksvirksomheter etter fylke

Hvorfor melder virksomheter seg inn eller ut av kontrollordningen?

«For mange er det lønnsomhet som er nøkkelordet» skrev AgriAnalyse i 2019 i sin undersøkelse av bønders motivasjon for å tre inn i eller stige ut av den økologiske kontrollordningen.

Stikkordet er like gyldig for dem som velger å drive økologisk som for dem som ikke ønsker det mer (39 %). I en undersøkelse på vegne av Regelverksutvalget (RVU) fant Debio Marked i 2024 at de fremste motivasjonene for å drive økologisk var å drive et «bærekraftig landbruk» (55 %) uten «sprøytemidler eller kunstgjødsel» (66 %). Ugrasbekjempning (59 %) og økonomi (38 %) sto i samme undersøkelse som de mest utfordrende aspektene ved økologisk drift.

Ser vi på oppgitt årsak til utmelding fra landbruksvirksomheter i 2024, er den fremste oppgitte årsaken er opphør av gårdsdrift enten på grunn av dødsfall eller opphør av drift, noe som er konsistent med utviklingen i landbruket for øvrig, men her bør det legges til at de fleste utmeldte ikke oppgir årsak.

I rapporten fra AgriAnalyse var den fremste uttalte enkeltmotivasjonen til at flere bønder ville legge om til økologisk drift var «Økt produksjonstilskuddet (areal- og/eller husdyrtilskudd) for økologisk produksjon» (16 %). For bønder som tidligere hadde drevet økologisk, var motivasjonen til å gå tilbake til driftsformen den samme (24 %), og for praktiserende økologiske bønder var høyere tilskudd den fremste årsaken til å fortsette (56 %). Kanskje vil et eventuelt fremtidig måltall for økologisk måltall og kommende revidert økologistrategi tilby de insentivene bøndene etterlyser.

Idun Bjerkvik Leinaas, kommunikasjon- og markedsleder i Debio Marked

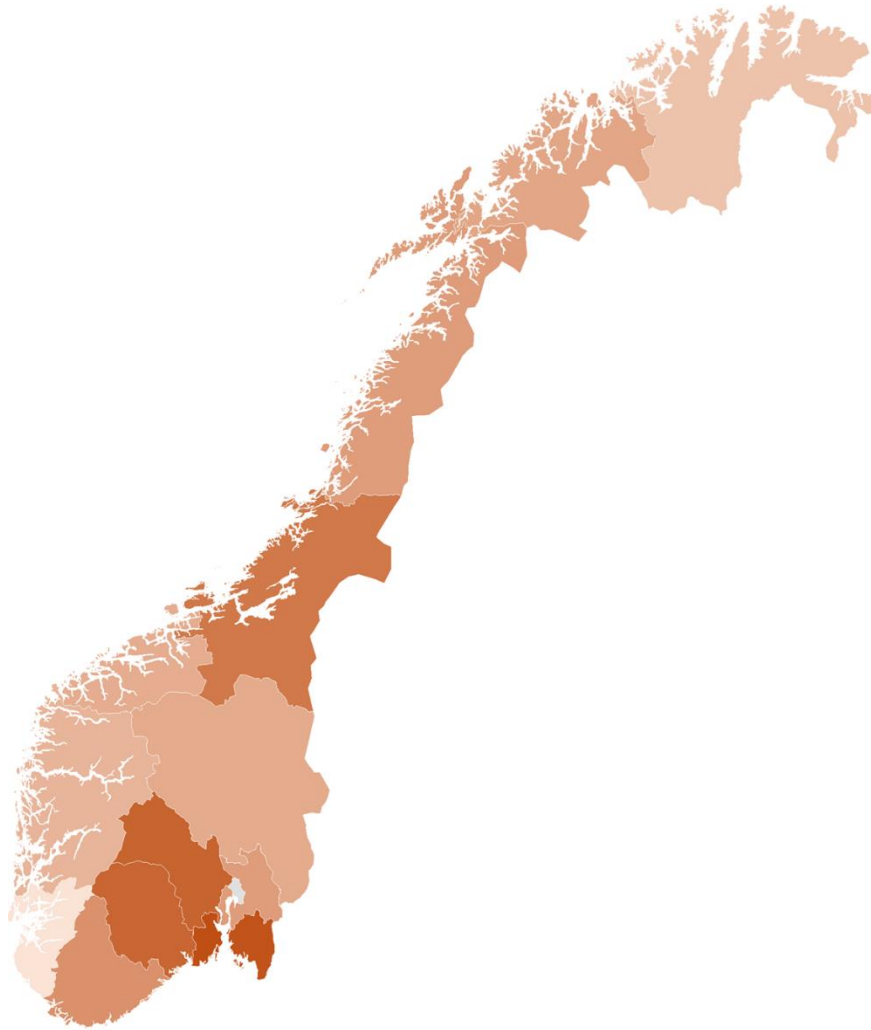
Kilder:

[Flere økologiske bønder? - hva mener bonden, 2019](#)

[Rapport om konsekvenser nytt økologiregelverk, 2024](#)

Økologisk landbruksareal

I oversikten over økologisk landbruksareal skilles det mellom økologisk areal og areal i karenens. Begrepet «karens» brukes om landbruksdrift som er under omlegging fra ikke-økologisk driftsmetode til økologisk driftsmetode. Omleggingsperioden er avhengig av hvilken produksjon man vil ha godkjent, men for de fleste produksjoner er omleggingsperioden 24 eller 36 måneder for planter, kortere for dyr.

Figur 3 Andel økologisk jordbruksareal etter fylke hvor mørkere vil si høyere prosentandel

Det økologiske arealet utgjorde 423 044 dekar i 2024, 457 168 om man inkluderer karenensarealene. Arealer godkjent for økologisk produksjon økte med 2,9 %, mens sammen med karenensarealene sank de samlede arealene med 0,8 %. Økningen i førstnevnte gjenspeiler at store deler av områder i karens i 2023 nå er godkjent for økologisk produksjon.

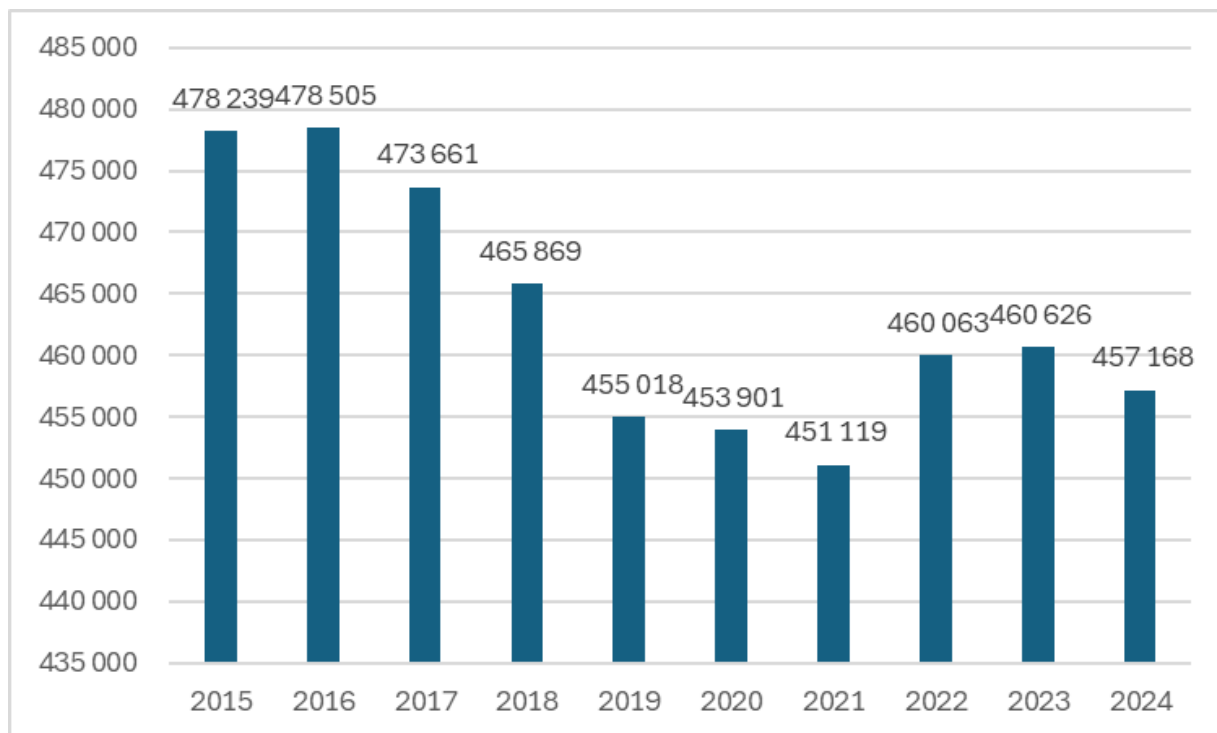
Ordningen med karenstid i forbindelse med omlegging til økologisk drift innebærer at vi har en økning av godkjent produksjonsareal i inneværende år, men vi kan ikke forvente særlig økning i økologisk godkjent areal i 2025.

I 2024 økte det totale landbruksarealet i Norge med fem promille sammenlignet med året før, men i dekar er dette en større økning enn det økologiske arealet, noe som innebærer en prosentvis nedgang på 0,1% både for økologisk godkjent areal og økologisk areal sammen med karenensarealene. Prosentandelen som drives økologisk i 2024 er dermed på 4,3 %, 4,6 % om man inkluderer karensområdene.

Fylke	Øko	Karens	Øko + Karens	Samlet jordbruksareal i drift	% øko av samlet jordbr. areal	% øko + karens av samlet
Agder	13 746	1 399	15 145	309 826	4,4 %	4,9 %
Akershus	32 703	2 651	35 354	819 147	4,0 %	4,3 %
Buskerud	30 706	3 608	34 315	479 331	6,4 %	7,2 %
Finnmark	2 208	65	2 273	92 289	2,4 %	2,5 %
Innlandet	68 303	5 288	73 591	2 022 927	3,4 %	3,6 %
Møre og Romsdal	16 412	1 561	17 972	509 052	3,2 %	3,5 %
Nordland	21 687	1 875	23 561	545 150	4,0 %	4,3 %
Oslo	3 046	280	3 327	7 622	40,0 %	43,6 %
Rogaland	7 656	1 002	8 658	1 005 496	0,8 %	0,9 %
Telemark	15 383	1 653	17 036	241 931	6,4 %	7,0 %
Troms	8 659	706	9 366	242 765	3,6 %	3,9 %
Trøndelag	92 793	7 685	100 478	1 640 479	5,7 %	6,1 %
Vestfold	30 940	1 810	32 750	399 708	7,7 %	8,2 %
Vestland	24 154	1 468	25 622	820 178	2,9 %	3,1 %
Østfold	54 646	3 075	57 721	723 226	7,6 %	8,0 %
Hele landet	423 044	34 125	457 168	9 859 127	4,3 %	4,6 %

Tabell 2 Økoareal i dekar og prosent

I tabellen over har Oslo en tilsynelatende stor vekst. Dette kommer av at flere virksomheter som er tilhørende i andre fylker, har fakturaadresse i Oslo. Som følge av endringer i fylkesstrukturen er det ikke mulig å gi en fullgod oversikt over endringer i økologisk areal i de ulike fylkene fra 2023 til 2024. Vi vil henviser til våre nettsider for en oversikt.³

Figur 4 Antall dekar økologisk og karensareal de siste ti årene

³ <https://debio.no/statistikk/>

Ser man derimot på utviklingen i dekar for økologisk og karensareal i hele landet i et tiårsperspektiv, ser vi en nedgang.

Planteproduksjon

Økologisk planteproduksjon rommer dyrefôr, produkter av matkvalitet og vekster som inngår i vekstskiftet. Fulldyrket jord med eng til slått og/ eller beite utgjør derfor en vesentlig del av planteproduksjonen.

Kultur	Arealer i dekar
Eng	262 048,00
Korn	66 705,17
Grønnsaker	3 259,27
Belgvekster	7 294,30
Frukt	2 268,93
Bær	1 240,60
Potet	822,98
Urter	98,80
Innmarksbeite	71 850,61
Engfrø og annet frø	1 839,95
Annet	5 614,92
Totalt	423 043,53

Tabell 3 Plantekulturer samlet, i dekar

innrapportert kode på belgvekstene etter Landbruksdirektoratets tilskuddssystem, er 1010 daa av belgvekstene de som med god sikkerhet ikke går til dyrefôr.

Fylkesvis fordeler planteproduksjonen seg som følger:

Debio registrerer som del av sin kontroll produkter i tråd med Landbruksdirektoratets kodifisering av arealer som kan utløse tilskudd.⁴ Fullstendig oversikt over alle kulturene som registreres, og henvisning til de aktuelle kodene, finnes i vår oversikt på Debios nettsider.

I denne oversikten inkluderes kun økologisk godkjente arealer, ikke karens. Eng og innmarksbeite utgjør den største delen av arealet. Den tredje største kategorien er korn.

I oversikten skilles det mellom grønnsaker, belgvekster og poteter selv om alt kan gå under definisjonen «kulturplanter som kan brukes til mat». Det skilles ikke her mellom fôrvekster og matvekster, men tar man utgangspunkt i

⁴ <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/produksjonstilskudd-og-avlosertilskudd-i-jordbruket/produksjonstilskudd-og-avlosertilskudd-sokeveiledning/3.areal-vekster>

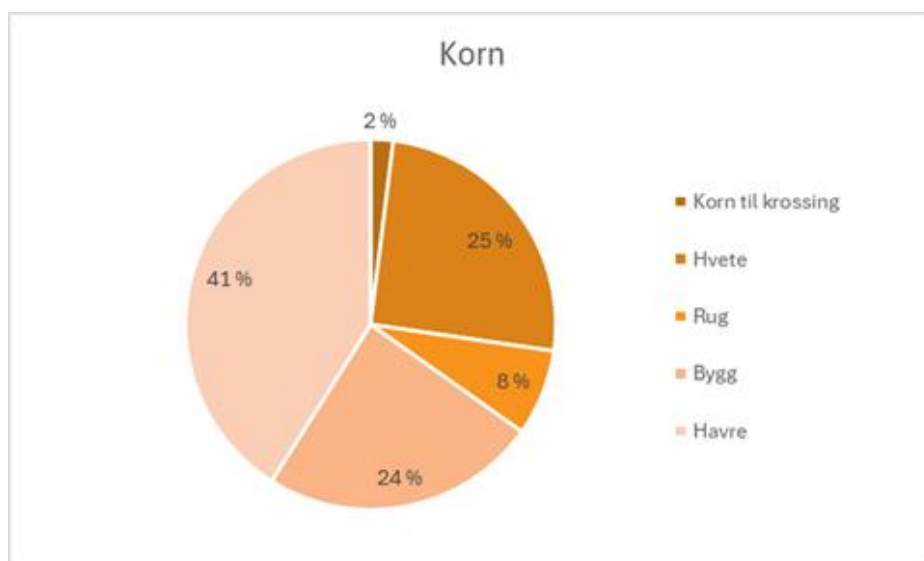
<i>Fylke</i>	<i>Eng og innmarksbeite</i>	<i>Grønn-gjødsling</i>	<i>Korn</i>	<i>Engfrø og annet frø</i>	<i>Poteter</i>
Agder	13 172,33	22,50	10,20	11,00	1,50
Akershus	22 494,93	848,00	8 109,90	1,80	48,75
Buskerud	20 373,96	1 407,10	6 661,30	34,00	18,30
Finnmark	1 765,00	-	341,50	-	-
Innlandet	52 298,53	717,90	11 697,40	83,65	332,90
Møre og Romsdal	15 880,30	22,90	30,00	0,20	26,80
Nordland	21 083,86	104,70	82,30	-	11,60
Oslo	2 789,40	3,31	202,20	-	9,53
Rogaland	7 402,40	1,00	56,10	-	20,50
Telemark	11 782,35	429,60	1 838,70	-	9,80
Troms	8 330,00	4,00	-	-	66,60
Trøndelag	81 261,61	104,90	10 149,67	-	45,20
Vestfold	17 834,80	150,80	8 000,55	1 558,30	177,50
Vestland	22 663,29	72,50	3,00	-	19,10
Østfold	29 985,54	891,10	19 522,35	151,00	34,90
Totalt*	329 118,30	4 780,31	66 705,17	1 839,95	822,98

<i>Fylke</i>	<i>Grønnsaker (inkl. erter/bønner og veksthuskulturer)</i>	<i>Urter</i>	<i>Frukt</i>	<i>Bær</i>	<i>Annet</i>
Agder	21,60	4,70	40,20	34,60	427,70
Akershus	268,70	1,56	97,90	103,40	727,83
Buskerud	789,60	12,00	116,70	221,10	1 072,20
Finnmark	94,10	0,05	-	0,05	7,40
Innlandet	771,90	35,20	83,75	182,45	2 099,71
Møre og Romsdal	18,90	6,30	192,80	57,50	175,90
Nordland	11,64	3,60	12,00	7,40	369,50
Oslo	13,52	0,11	20,26	4,87	3,10
Rogaland	97,73	1,90	21,20	34,70	20,60
Telemark	277,44	2,60	333,41	306,00	403,10
Troms	24,47	-	1,00	35,60	197,70
Trøndelag	274,38	3,10	106,50	85,20	762,30
Vestfold	1 142,46	9,20	102,90	50,02	1 913,58
Vestland	79,96	17,88	910,21	101,41	287,00
Østfold	382,97	0,60	230,10	16,30	3 431,50
Totalt*	4 269,37	98,80	2 268,93	1 240,60	11 899,12

Tabell 4 Planteproduksjon etter kultur og fylke i dekar

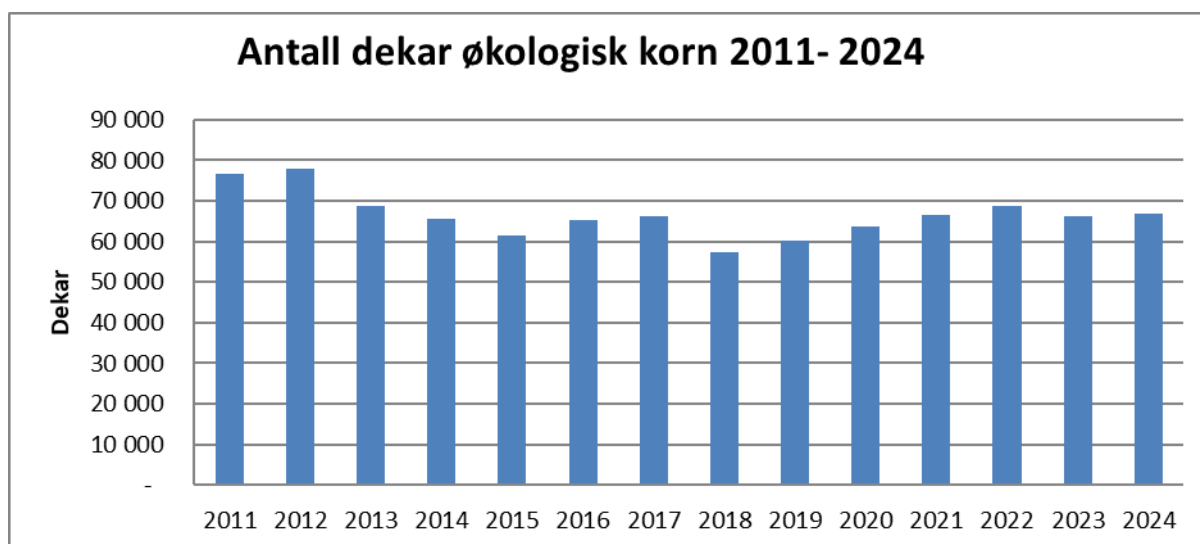
Korn

Korn utgjør 15,8 % av den totale planteproduksjonen. Trøndelag, Innlandet og Østfold er fylkene med størst kornproduksjon i dekar, jf. figuren over.

Figur 5 Kornslag i prosent av total kornproduksjon

Havre er den største økologiske produksjonen på 27 366 daa (5,6 % økning siden året før). Bygg og hvete er omtrent jevnstore, på henholdsvis 16 118 (-5 %) og 16 889 daa (3,3 %). Minst er rug på 5020 daa (-4,6 %) og korn til krossing på 1311 daa (-30,8 %). Sistnevnte er alle kornarter som treskes før det er modent. Deretter krosses/valses det, før det ensileres til fôr. I denne kategorien skilles det ellers ikke mellom korn til matproduksjon eller fôrproduksjon.

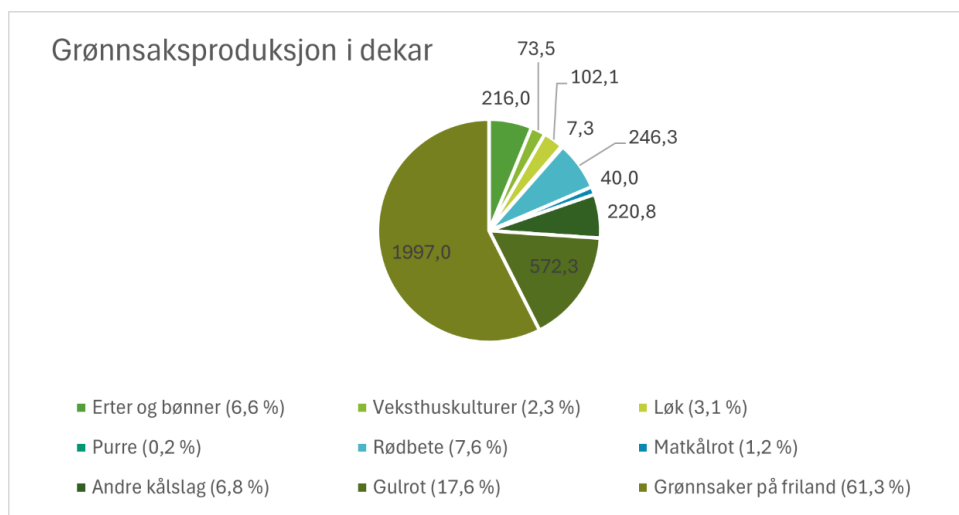
Figur 6 Antall dekar økologisk korn i dekar 2011-2024

Årets kornproduksjon er marginalt høyere enn 2023 og har holdt seg forholdsvis stabil i de siste fem årene.

Grønnsaker og belgvekster

Grønnsaksproduksjonen økte med 25,8 % fra 2023 til 2024 (fra 8389,6 til 10 553,6 daa). Her telles de mer tradisjonelle grønnsakskategoriene, samt erter og bønner til konserverindustri og erter, bønner og andre belgvekster til modning. Inkluderer vi karensarealene øker antallet dekar med nesten tre prosentpoeng til.

Kategorien belgvekster til modning inneholder både erter, bønner og mer tiltenkt dyrefôr (6284,2 daa), men også til menneskelig konsum (794,1 daa). Utelater vi kun belgvekster til fôr, utgjør grønnsaksarealet 4780,3 daa. Utelater vi alle belgvekster til modning, fordeles de resterende 3475,3 dekarene som følger:

Figur 7 Grønnsaksproduksjon i dekar

Våre tall er ikke alltid presisert ned til den enkelte grønnsakskultur, noe som gjør gruppen «grønnsaker på friland» forholdsvis stor. Kategorien rommer alle typer grønnsaker som dyrkes på friland, inklusive belgvekster som dyrkes som grønnsak, for eksempel sukkererter og aspargesbønner og annet som ikke skal til industri.

Det vil hefte noe usikkerhet til presisjon ned til enkeltkulturer og noen avvik fra tallene nedenfor kan forekomme.

I kategorien andre kålslag, er den desidert største enkeltproduksjonen brokkoli på 145 daa mens blomkål, hodekål og de resterende kålslagene utgjør de resterende 75,8 dekarene. Disse kålslagene økte samlet sett med 63,1 % fra 2023.

De fleste veksthusproduksjoner sorteres under grønnsaker i tabellen på side 9 og utgjør samlet 73,5 daa. Disse økte med 1,4 % i 2024. Mye av dette er pluggplanter og annet til videre foredling, men av de spesifiserte produksjonene, utgjør tomater 7,3 daa, agurk 6,1 og salat 1.

Andre enkeltproduksjoner

I tabellen på side 9 fremgår det at det ble produsert økologisk frukt på 2268,9 dekar i det foregående året. Eple utgjorde 78,7 % av frukten som produseres (1785,9 daa) og hadde i 2024 en vekst på 7,3 %. De øvrige fruktslagene gikk samlet ned 4,4 %. I denne kategorien finner vi plommer (296,9 daa), pærer (76,8 daa), moreller og kirsebær (54,6 daa). De siste 54,8 dekarene fordeles på andre fruktslag.

Bær utgjør 1 240,6 daa i 2024 og jordbær er den største enkeltsorten på 84,3 daa. Mens jordbærarealet synker med 7,9 % i 2024, øker det samlede bærarealet med 6,4 % (76,8 daa).

Figur 8 Frukt og bær i dekar

I 2024 ble det produsert økologisk sopp på 0,5 dekar. Dette inkluderer ikke sopp sanket fra utmark. Ville vekster sanket i utmark kan godkjennes som økologiske, og det kan også trær til jul. I 2024 ble det produsert økologiske juletrær på 209,6 dekar.

Av andre mindre kategorier, har man også «Planteskoleareal og blomsterdyrking på friland» som til sammen utgjør 41,8 dekar.

Husdyrproduksjon

Den økologiske husdyrproduksjonen oppgis i antall dyr unntatt for bihold, hvor det telles i

	Økologisk	Karens
Hester	20	1
Melkekyr	6 849	33
Ammekyr	4 672	298
Øvrig storfe	16 196	620
Geiter	2 403	15
Griser	4 275	-
Sau	43 068	110
Verpehøns	294 026	-
Kylling for slakt	117 313	-
Øvrig fjørfe	239 813	-
Hjort	319	-
Lama, alpakka	11	-
Kanin	19	-
Bihold	1 468	56

Tabell 5 Antall dyr (bihold oppført i antall samfunn)

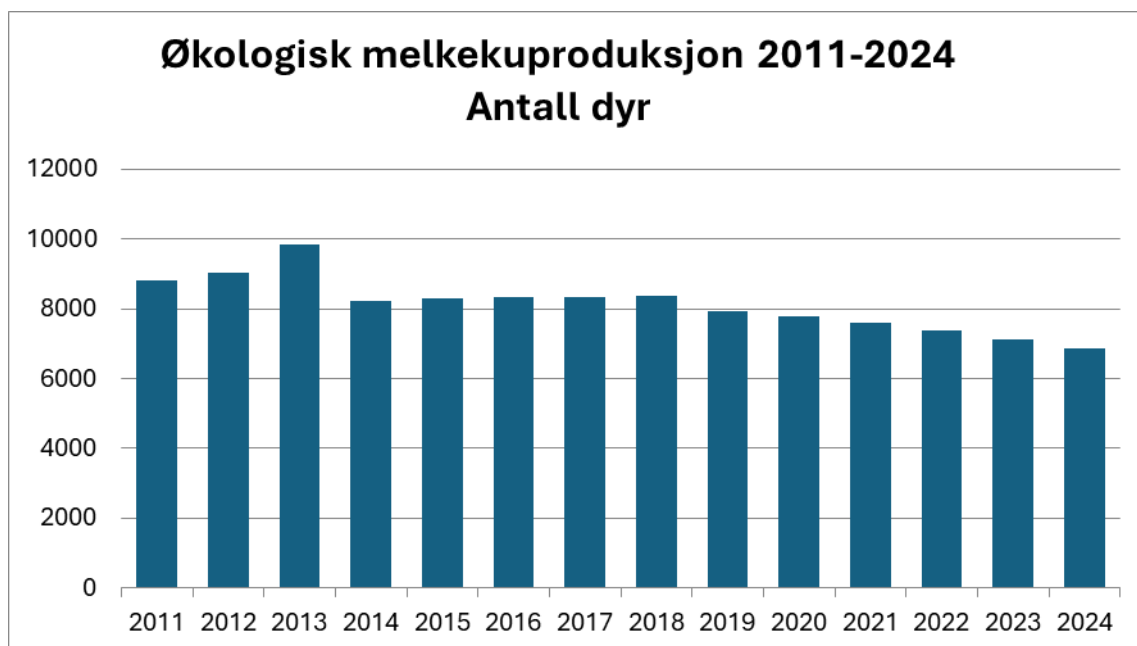
antallet bisamfunn. I tabellen ved siden av er enkelte kategorier dyr slått sammen. En mer finmasket inndeling finnes på Debios nettsider.

Det er ulik karenstid for de enkelte dyregruppene, fra seks uker til tolv måneder. Karenstid på under et år, samt at en økologisk besetning kan få økologisk avkom, gjør at karenstall for økologiske dyr gir en dårligere indikator for det kommende årets produksjon enn karenstall for planteproduksjon.

Fra og med 2022 ble det mulig å få godkjenning for hjort og kanin etter det offentlige økologiregelverket. Begge

produksjonene har økt. Hjort mest med 22,2 % (opp fra 261 økologiske dyr i 2023).

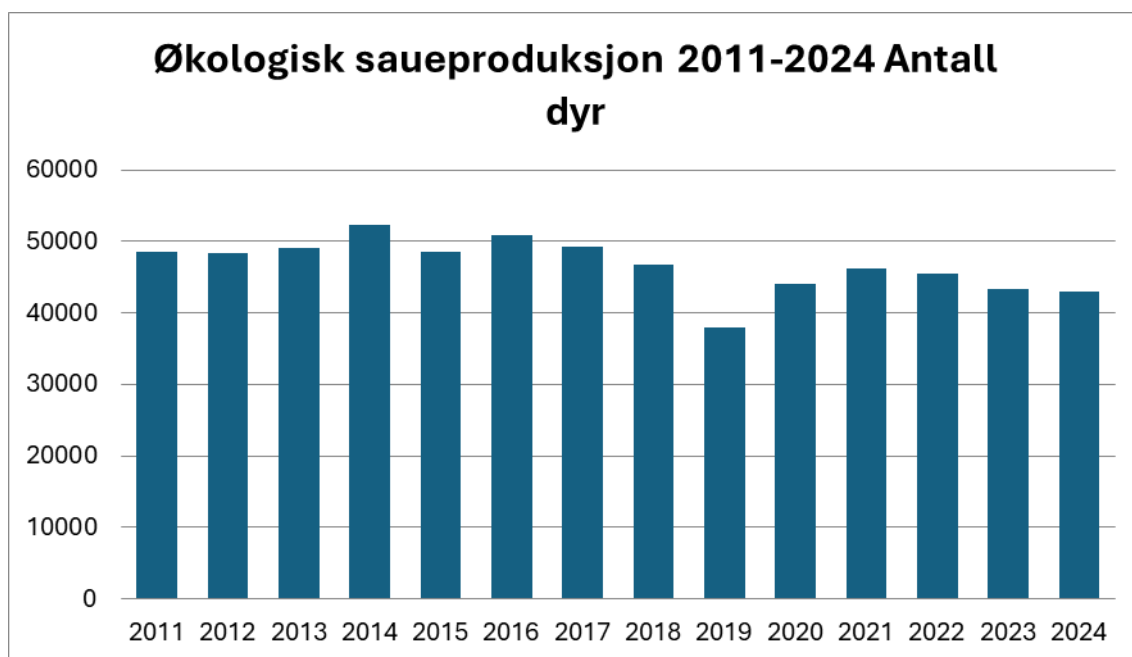
For økologisk melkeku ser vi en nedgang på 3,5 % inkludert dyr i karens. Denne produksjonen har sunket i flere år, som grafen under viser. For ammekyr ser vi derimot en økning 2,3 %.

Figur 9 Økologisk melkekuproduksjon 2011-2024 i antallet dyr

Gris øker med 755 individer samlet, en økning på 21,5 %. Økningen skyldes økning i antallet slaktegris.

Innen fjørfe ser vi samlet en liten nedgang. Verpehøner synker med 0,04 % (103 dyr) mens kylling til slakt synker med 8 % (10 129 dyr).

Figur 10 Økologisk saueproduksjon 2011-2024 i antallet dyr

Den største gruppen sauer er vinterfôra sauer og lam (36 662 dyr). Denne gruppen fôres innendørs om vinteren. Andelen utegangersau er på 6027.

Fylkesvis er fordelingen av dyr som følger:

<i>Fylke</i>	<i>Ammekyr</i>	<i>Melkekyr</i>	<i>Andre storfe</i>	<i>Sauer og lam</i>	<i>Geiter</i>	<i>Slaktegris</i>
Agder	221	67	331	4 786	114	287
Akershus	460	404	1 277	1 302	41	24
Buskerud	569	174	868	2 316	80	11
Finnmark	-	-	-	88	-	-
Innlandet	657	1 271	2 813	3 641	724	472
Møre og Romsdal	172	193	579	2 551	38	-
Nordland	177	153	440	3 812	609	-
Oslo	33	46	116	90	48	4
Rogaland	134	142	340	2 440	19	-
Telemark	173	202	572	1 250	31	220
Troms	20	75	108	1 236	-	-
Trøndelag	1 181	2 403	4 745	8 143	319	32
Vestfold	400	470	1 226	845	87	2 188
Vestland	181	93	342	9 254	288	4
Østfold	294	1 156	2 439	1 314	5	170
Totalt	4 672	6 849	16 196	43 068	2 403	3 412

<i>Fylke</i>	<i>Verpehøns</i>	<i>Livkyllinger</i>	<i>Kyllinger for slakt</i>	<i>Kalkuner for slakt</i>	<i>Bier (kuber)</i>	<i>Annet</i>
Agder	819	-	-	-	348	363
Akershus	23 284	-	16	-	239	268
Buskerud	22 131	8 825	-	-	83	120
Finnmark	-	-	-	-	-	-
Innlandet	60 491	33 700	66 661	-	158	658
Møre og Romsdal	254	-	-	10	20	39
Nordland	80	-	-	-	-	17
Oslo	9	-	-	-	27	27
Rogaland	7 808	-	-	-	14	14
Telemark	6 565	8 000	13 500	-	114	148
Troms	37	-	-	-	-	-
Trøndelag	225	-	-	-	65	114
Vestfold	35 693	-	800	-	30	567
Vestland	7 999	15	13 836	8 716	214	722
Østfold	128 631	180 000	22 500	-	156	190
Totalt	294 026	230 540	117 313	8 726	1 468	3 247

Tabell 6 Antallet dyr sortert etter fylke

Akvakultur

Akvakultur er et av produksjonsområdene som i dag inngår i økologiforskriften. Debio var den første organisasjon i verden som hadde regelverk og sertifiseringsordning for økologisk akvakultur. I 1997 var sertifisering og merkeordning for akvakultur (hovedsakelig med eksport til Japan, Tyskland og Frankrike, men også til marked i Norge) på plass i Norge, mens området ikke ble innlemmet i økologiforskriften før 2017.

Det meste av oppdrettsfisken går til eksport for å dekke internasjonal etterspørsel, så også for den økologiske laksen. Ca. 2-3 % av norsk lakseproduksjon er økologisk. Fra 2023 til 2024 ser vi en liten økning antallet godkjente virksomheter.

AKVAKULTUR	2024	2023	Endring
Settefisk	17	13	4
Stamfisk/Rogn	8	8	0
Oppdrett fisk	42	45	-3
Oppdrett skjell	3	2	1
Alger	11	12	-1
Totalt	81	80	1

Tabell 7 Godkjente virksomheter i 2024 og 2023 etter område

Tall for antallet tonn produsert er ikke tilgjengelig for 2024 på nåværende tidspunkt, men en oversikt for de tre årene før viser en nedgang i laks, tang og tare, men ikke skjell.

År	Laks	Tang og tare	Skjell
2021	34 826	14 871	1 267
2022	32 070	20 756	1 285
2023	21 556	1 510	1 182

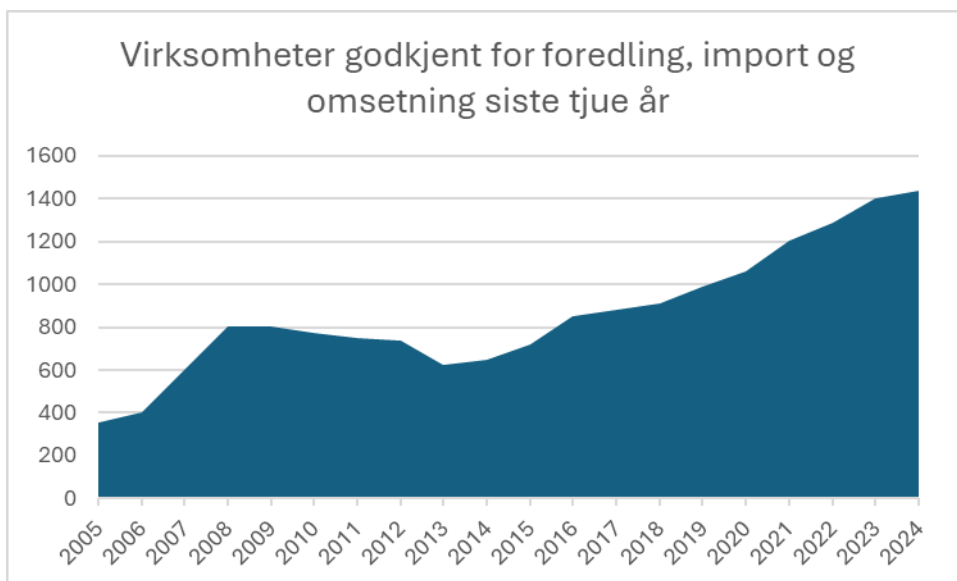
Tabell 8 Antallet dyr per år

Innen denne næringen er det relativt få aktører. For laks er nedgangen i all hovedsak en følge av en enkeltaktør som avsluttet sin økologiske produksjon. Nedgangen i tang og tare skyldes ombygging av produksjonsanlegget hos en større aktør.

Foredling, omsetning og import

Sertifiseringsområdet «Foredling, import og omsetning» inkluderer alle virksomheter som bearbeider, distribuerer, omsetter, importerer, eksporterer og lagrer økologiske næringsmidler. Området samler ystere, iskremprodusenter, vinimportører, sjømateksportører og gårdsutsalg, for å nevne noe.

Fra 2023 til 2024 økte antallet godkjente virksomheter innen denne kategorien fra 1402 til 1437 virksomheter, en økning på 2,5 %.

Figur 11 Antallet virksomheter fra 2005-2024

Antallet virksomheter har de fleste av de siste tjue årene økt. Nedgangen i 2013, som man kan se på figuren over, skyldes at en serveringsvirksomheter ikke lenger var en del av det ovenstående datagrunnlag ved opprettelsen av den private merkeordningen Serveringsmerket.

Aktivitet	Antall med prosentendring siden 2023
Distribusjon/omsetning	790 (4 %)
Bearbeiding	701 (-2 %)
Lagring	324 (2 %)
Import	132 (-1 %)
Eksport	28 (12 %)

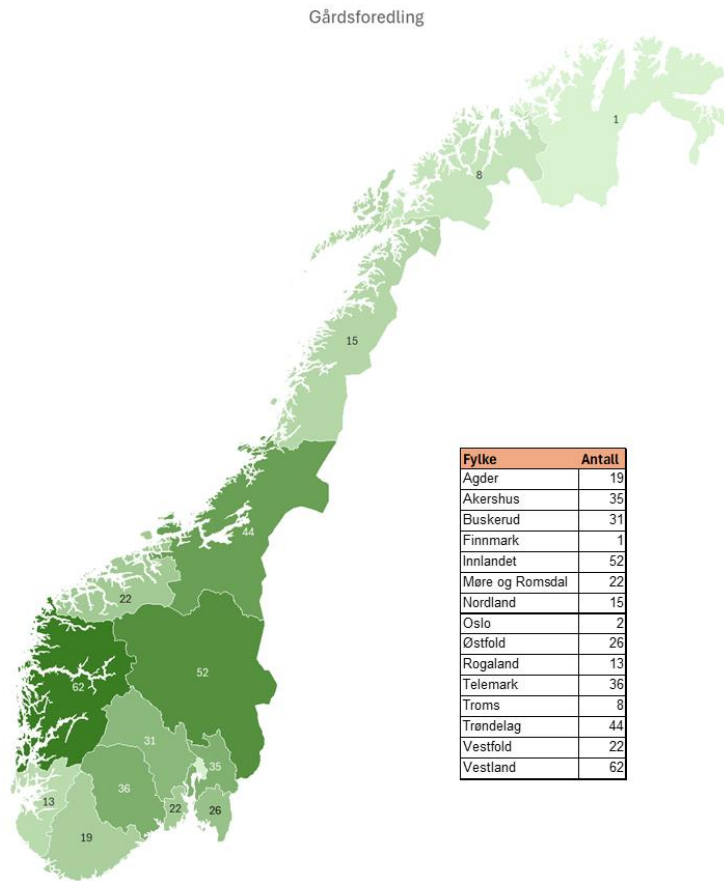
Tabell 9 Aktiviteter innen foredling, import og omsetning

I dette sertifiseringsområdet sorteres virksomheter etter hvilken aktivitet de utfører. Disse er ikke gjensidig utelukkende.

Virksomhetene som er tilknyttet denne ordningen hadde til sammen en godkjenning for 6637 ulike produkter. Med et slikt utvalg er det ikke mulig å gå inn på hvert enkelt

produktområde og vi gjengir derfor her bare et par eksempler:

- I 2024 hadde 37 virksomheter godkjenning til å produsere ost, og disse har registrert 211 ulike produkter.
- Fire virksomheter har godkjenning for tilvirkning av iskrem, og har til sammen 66 produkter på markedet.
- Av totalt 123 virksomheter med godkjenning for tilvirkning av drikkevarer hadde 19 virksomheter godkjenning til 93 ulike alkoholholdige produkter.

Figur 12 Gårdsforedling etter fylke i antall

Gårdsforedling

Økologiske råvare-producenter som ønsker å videreforedle, merke og omsette egne produkter direkte til kunde, kan få en godkjenning for dette i tillegg til primær-produksjonen. Antallet virksomheter med en slik godkjenning har økt fra 381 i 2023 til 391 i 2024 (en økning på 2,6 %).

Vestland og Innlandet er de to fylkene med flest virksomheter innen denne kategorien.

Private merkeordninger

Serveringsmerket

Serveringsmerket er en privat merkeordning som kan benyttes av serveringssteder, arrangementer med servering og matvarehandel for å dokumentere andel økologiske råvarer eller produkter. For å benytte Serveringsmerket må virksomheten kunne dokumentere at følgende minstekrav for ett av tre nivåer oppfylles:

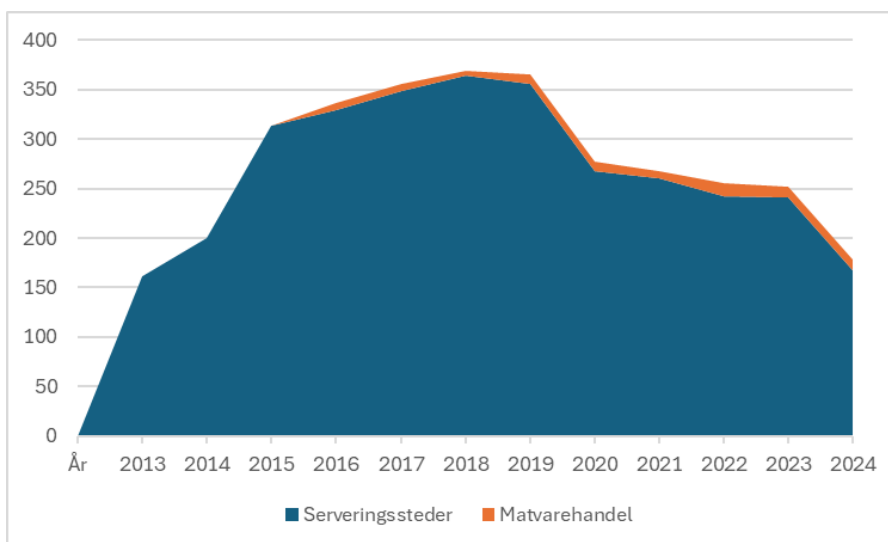
- Bronsemerket: Minst 15 % av tilbudet er økologisk (eller 15 faste produkter)
- Sølvmerket: Minst 50 % av tilbudet er økologisk
- Gullmerket: Minst 90 % av tilbudet er økologisk

I 2024 så vi en nedgang i antallet virksomheter som hadde en godkjenning for sin servering fra 241 til 167 virksomheter. Av disse 167 er 57 enkeltvirksomheter, 6 har felles styringssystem med til sammen 104 underenheter. I tillegg er det én godkjenning for et tidsavgrenset arrangement.

Økoutviklingen for offentlige kjøkken

Over 60 av de 74 virksomhetene som gikk ut av ordningen tilhørte offentlige kjøkken, noe som gjør dem til den største enkeltgruppen. Endring i fylkesstrukturer førte til bortfall av regionale måltall for innkjøp av økologisk mat og drikke, noe som bidro til å redusere motivasjonen til å benytte seg av merkeordningen. Tidligere har merkeordningen fungert som en intern inspirasjon for ansatte for å strekke seg etter politisk vedtatte målsettinger. Vi tror at et nasjonalt måltall for økologisk omsetning vil kunne spilt en positiv rolle for regionale og lokale offentlige instanser i å forplikte seg politisk til et økologimål, og som følge velge Serveringsmerket som dokumentasjon på dette.

Marte von Krogh, leder for Matvalget

For godkjenning i dagligvarehandel har 11 aktører en godkjenning. Av disse har tre sølv, og åtte har gull. Mens ordningen åpner for at man kan ha en slik godkjenning for enkelte produktkategorier, har samtlige det for deres fulle produktutvalg.

Figur 13 Antallet godkjente virksomheter fra 2013-2024

På figuren over ser vi en negativ utvikling for serveringsbransjen som startet da koronapandemien førte til nedstengning, og svært begrenset mulighet til omsetning for bransjen.

Økologisk mat i private storkjøkken

Dyrtid skaper usikre tider for restaurant- og hotellbransjen. Forbrukere er mer tilbakeholdne med å legge igjen penger hos serveringssteder, noe som gjør det utfordrende for aktører å opprettholde et mat- og drikketilbud med høyere miljø- og dyrevelferdskrav. Ser vi på utviklingen hos dagligvare i våre naboland, har tendensen til å velge ut ifra pris alene avtatt noe, og økologisk mat og drikke er i vekst mange kategorier. Dette kan kanskje love godt for restaurant- og hotellbransjen fremover.

Idun Bjerkvik Leinaas, kommunikasjon- og markedsleder i Debio Marked

Bærekraftig villfanget

Bærekraftig villfanget ble lansert som ny pilotstandard i januar 2024.⁵ Merkeordningen er for aktører som selger, håndterer og/eller pakker fiskeprodukter med MSC-sertifisert norsk fisk som er fanget uten bunntål og distribuert i Norge.

Merkeordning har ved årsavslutning to merkebrukere.

Oda lanserte produkter sertifisert etter standarden i fjor, men samarbeidet med den sertifiserte aktøren ble ikke videreført. Vi opplever stor interesse for bærekraftig fiskeri fra konsumenter, og bærekraftig fiskeriforvaltning blir satt høyt på agendaen blant flere produsenter i Norge. Samtidig skaper rekordlave kvoter og vanskelig tilgang på norsk råstoff gjennom hele året, som er et av kravene i standarden, utfordringer for den delen av næringen som ønsker å satse på bærekraftig villfanget.

Johan Frøstrup, daglig leder i Debio

Grasbasert

Siden 2022 har Debio tilbudt aktører som produserer kjøtt og melk fra stor- og småfe merkeordningen Grasbasert.⁶ Merkeordningen er for aktører som fôrer sine dyr på minimum 90 % grasfôr. I utgangspunktet er merkeordningen kun tilgjengelig for økologiske produsenter, men på bakgrunn av et samarbeid med Statsforvalteren i Nordland, Troms og Finnmark har ikke-økologiske produsenter i landets nordligste fylker mulighet til å delta i merkeordningen.⁷

Merkeordningen er i en pilotfase, men har i dag 12 merkebrukere hvorav tre er ikke-økologiske.

Av disse 12 har ni en godkjenning for grasfôra storfe. Av dem har én godkjenning for både storfe og geit, og en annen for storfe og sau. De resterende tre har godkjenning for sau.

⁵ <https://debio.no/baerekraftige-fiskeprodukter/>

⁶ <https://www.grasbasert.no>

⁷ <https://debio.no/historier/ny-merkeordning-for-grasbasert-mjolk-og-kjot/>

Begreper

Akkreditering

Alle sertifiseringsorganer som godkjenner for økologisk produksjon etter EUs regelverk skal være akkreditert i henhold til krav i NS-EN ISO/IEC 17065. Akkrediteringen er en offisiell anerkjennelse av Debios kompetanse og evne til å utføre sertifiseringen i samsvar med gitte krav i standarden. Debio er akkreditering av Norsk akkreditering.

Karenstid

Før produkter kan omsettes som økologiske, må høstarealene og produksjonsdyrene gjennom en karenstid. Karenstid betyr det samme som omleggingstid eller omleggingsperiode.

I karenstiden skal reglene for økologisk plante- og husdyrproduksjon følges, men produktene kan ikke omsettes som økologiske. En karenstid er nødvendig for å bygge opp biologisk aktivitet i jorden, og for å forebygge mot innhold av ikke-tillatte stoffer i økologiske produkter fra tidligere bruk av bl.a. kjemiske/syntetiske plantevernmidler.

Vekstskifte

Vekstskifte innebærer at ulike plantekulturer avløser hverandre på det samme jordstykket eller skiftet. Målet er blant annet å bedre regulere ugras, redusere sykdom og skadedyr og tilføre jorda ny næring. Vekstskifte har en sentral plass i økologisk landbruk på grunn av de mange fordelene knyttet til jord- og plantehelse.

Økologiforskriften

Økologiforskriften regulerer hva som skal til for å kunne produsere og omsette produkter som økologiske. Forskriftens fulle navn er Forskrift om økologisk produksjon og merking av økologiske landbruksprodukter, akvakulturprodukter, næringsmidler og fôr m.m.

Forskriften gjelder landbruks- og akvakulturprodukter dersom det i merking av eller reklame for produktene brukes opplysninger som viser til økologisk produksjon. Forskriften gjelder enhver fase av produksjon, bearbeiding, distribusjon, omsetning, og import fra land utenfor EØS-området av slike produkter.

Forskriften gjelder

- a) levende og ubearbeidede landbruks- og akvakulturprodukter
- b) bearbeidede produkter til næringsmidler eller fôr
- c) vegetativt formeringsmateriale
- d) frø til dyrking
- e) gjær til næringsmidler eller fôr
- f) salt til næringsmidler eller fôr
- g) visse produkter med nær tilknytning til landbruksprodukter, blant annet ubehandlet bomull og ull, rå hud, ubehandlet skinn og bivoks.

Produkter som stammer fra jakt og fiske av viltlevende arter er ikke omfattet av forskriften. Forskriften gjelder heller ikke storkjøkkenvirksomhet.

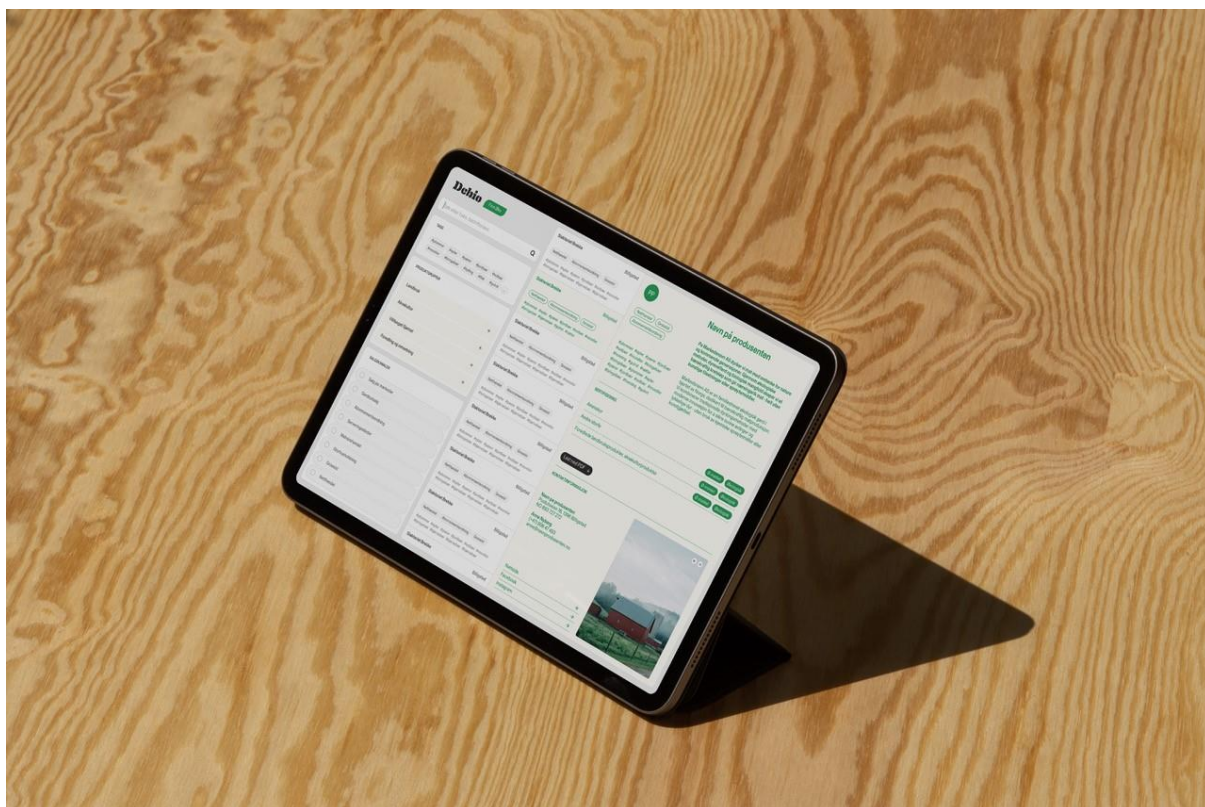
Om heftet

Dette heftet er produsert av Debio Marked basert på data Debio samler inn i forbindelse med revisjon av virksomheter. Dataene stammer fra informasjon Debio er pliktig til å samle inn som del av kontrollen.

Egne rapporter kan bestilles mot betaling. Ta kontakt med kontor@debio.no hvis du har spørsmål om rapporten.

For mediehenvelndelser om tallene, kontakt Peter Møller (peter.moller@debiomarked.no).

Ønsker du å finne økologiske produsenter? Senere denne våren lanseres nye Finn øko. Følg med på debio.no!

Bilde: Olsson Barbieri